

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13764,Wypedzeni-przypedzeni-Kszaltowanie-sie-nowego-spol-eczenstwa-na-Warmii-i-Mazurac.html>
28.02.2026, 02:41

Wypędzeni, przypędzeni... Kształtowanie się nowego społeczeństwa na Warmii i Mazurach w latach 1945-1949

12 listopada 2003 r. w Olsztynie otwarta została wystawa „Wypędzeni, przypędzeni... Kształtowanie się nowego społeczeństwa na Warmii i Mazurach w latach 1945-1949”, przygotowana przez olsztyńską Delegaturę Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku przy współpracy Archiwum Państwowego w Olsztynie.

Honorowy patronat nad wystawą objął Metropolita Warmiński J.E. Ks. Arcybiskup Edmund Piszcz. Udział w otwarciu wystawy oraz w towarzyszącej jej konferencji naukowej wzięli m.in. Prezes IPN prof. dr hab. Leon Kieres, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych prof. dr hab. Daria Nałęcz, wicewojewoda warmiński Hanna Bojarska, prezydent Olsztyna Czesław Jerzy Małkowski oraz prorektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, dyrektor Ośrodka Badań Naukowych prof. dr hab. Stanisław Achremczyk, dyrektor Biura Edukacji Publicznej IPN w Warszawie dr hab. Paweł Machcewicz, członek kolegium IPN prof. dr hab. Andrzej Friszke, biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego Rudolf Bażanowski oraz liczni parlamentarzyści.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej prof. Leon Kieres stwierdził, że deportacje po II wojnie światowej nie były wymysłem Polski, a konsekwencją Jąty i zaapelował o utworzenie Europejskiego Centrum Badań nad Totalitaryzmami XX w. J.E. ks. Arcybiskup Edmund Piszcz podkreślił w swoim wystąpieniu rolę dochodzenia do prawdy w pojednaniu polsko-niemieckim.

Prof. Leon Kieres przypomniał też fragment własnego życiorysu, kiedy tuż po wojnie musiał – wraz z rodziną – opuszczać Kresy Wschodnie. Przygotowaną wystawę prof. Leon Kieres nazwał wyjątkową i unikatową, wyraził życzenie, by została pokazana w innych miastach północnej i zachodniej Polski.

Wystawa prezentuje zdjęcia i dokumenty z archiwów IPN, Archiwum Państwowego w Olsztynie oraz ze zbiorów prywatnych. W układzie chronologicznym pokazuje pierwsze wysiedlenia ludności polskiej z Warmii i Mazur po kampanii wrześniowej, wywózki na roboty przymusowe, deportacje na Syberię, powojenną ewakuację ludności Prus Wschodnich do Niemiec po decyzji wielkich mocarstw i osadnictwo Polaków repatriowanych z terenów wcielonych do ZSRR oraz Ukraińców wysiedlonych z Polski południowo-wschodniej w ramach Akcji „Wisła”.